

ACTA DE LA REUNIÓ DE LA II TAULA DE TREBALL PER AVANÇAR EN LA PROTECCIÓ I DEFENSA DELS DRETS DELS NNA'S

Es reuneix de forma presencial el dijous disset de juliol de dos mil vint-i-cinc a les 16:00h, la Taula de Treball per avançar en la protecció i defensa dels drets dels NNA's.

ASSISTENTS:

Nom i Cognoms	Càrrec
Joan Martínez García	President del CICAC
Esther Lopez Ferreras	Consellera del CICAC i responsable d'infància
Marta Martínez i Gellida	Degana del Col·legi d'Advocats i Advocades de Tortosa
Cristina Diaz-Malnero	Diputada de Junta de Govern de l'ICAB
Anna Piferrer	Assessora de la Síndica de Greuges de Catalunya
Francisco J. Tabuenca	Fiscal Delegat de Menors de la Secció de Menors de la Fiscalia Provincial de Barcelona
Sira Alexia Bella Martí	Servei de Suport Jurídic a la Infància i l'Adolescència de la DGPIA
Cristina Moyano Ciurans	Secretària de la Junta de la SCAF
Judit Monje	Cap d'Àrea Juridicoadministrativa i adopció internacional
Alicia Álvarez	Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya
Mati González Jiménez	Membre de la Junta de Govern del TSCAT
Marc Ceron	Director del CEJFE
Pedro Naranjo	Membre de la C. DDHH del CICAC
Sergi Cardenal	Catedràtic de Dret Penal de la UB
Gloria Ortega Puente	Professora de Dret Civil de la UAB
Maria Neus Cortada Cortijo	Professora del Departament de Dret UdLL
Dora Padial Albás	Professora Titular de Dret Civil de la Facultat de Dret, Economia i Turisme Universitat de Lleida Síndica Municipal de Greuges de Lleida
Eva Noguera Cambray	Directora d'EsMediacio, Gestió integral de conflictes i del Programa Vincles.
Aina Masó Grau	Advocada, medidora i coordinadora de parentalitat del Programa VinclesCo. EsMediacio, Gestió integral de conflictes i del Programa Vincles.
Angeles Montoya	Gerent del CICAC

Imma Sañé

Tècnica del CICAC

Presideix la reunió el president del Consell dels Il·lustres Col·legis de l'Advocacia de Catalunya, degà Joan Martínez García i la degana Esther Lopez Ferreras Responsable del Grup de Treball d'Infància del CICAC.

El president Joan Martínez dona la benvinguda a les persones assistents i comenta que aquesta és la segona reunió de la taula de treball.

1. Presentació de les persones participants.

Cada participant en la Taula procedeix a presentar-se i a explicar breument la seva experiència professional en l'àmbit de menors.

2. Introducció per part del President del CICAC:

Finalitzada la ronda de presentacions, el president explica l'origen de la iniciativa:

- Any 2024, publicació de la Síndica de Greuges de l'informe sobre institucionalització dels menors en situació de desemparament.
- El Consell decideix analitzar la situació i fer un informe on s'aposta per introduir millores jurídiques en l'atenció als menors en situació de desemparament.
- Dedicar la jornada de Drets Humans celebrada a Sabadell al tema d'infància i desemparament, on es posa de manifest que és necessari disposar d'espais de trobada on els col·lectius que treballen el tema puguin reflexionar junts.
- Per aquest motiu l'any 2024 posa en marxa la I TAULA d'INFÀNCIA que es va celebrar el 16 de setembre.
- En aquesta sessió es va posar de manifest:
 - Necessitat de formació especialitzada dels professionals que es dediquen al tractament de nens, nenes i adolescents.
 - Necessitat d'accelerar la desinstitucionalització dels menors en situació de desemparament.

- Conveniència de control judicial del desemparament, ja que l'actual DGPPIA instrueix, jutja i executa. L'advocacia troba a faltar el principi de contradicció.
- Necessitat de fer difusió del model Barnahus en situacions de violència sobre menors.
- Necessitat de concretar en cada situació quin és l'interès superior del menor, que no pot actuar només com a principi general sense concreció.
- Necessitat de disposar de jutjats especialitzats, si bé l'especialització no pot suposar la pèrdua de la proximitat dels òrgans judicials de la ciutadania.
- Elaboració d'un reglament general de visites entre les famílies d'origen i els menors en situació de desemparament amb la finalitat de treballar el retorn del menor a la família.
- Creació d'un òrgan consultiu interdisciplinari en el si de la Secretaria d'Infància per emetre informes sobre protocols, pràctiques o anàlisi de situacions individuals especialment sensibles.
- Elaboració d'una proposta de modificació legislativa que contempli el control judicial previ de la declaració de desemparament.

El President comenta que amb la segona reunió es vol continuar aquesta línia de treball oberta l'any 2024 i per aquest motiu s'ha convocat la II Taula, amb la finalitat de continuar explorant línies de millora en l'atenció als nens, nenes i adolescents.

El president dona la paraula a la presidenta del Grup de Treball Infància del Consell, Sra. Esther López.

Intervenció de la Sra. Esther López:

Quines accions estem fent des del Consell addicionals a les que ha mencionat el president per la millora de l'atenció a la infància:

Hem fet arribar a la Secretaria d'Infància l'informe elaborat pel Consell per a la millora de l'atenció jurídica dels menors. En resum les mesures que volem que s'adoptin són:

- La millora del sistema d'acollida en família.
- La millora de l'accés dels professionals a l'expedient administratiu de desemparament.
- Dotar d'objectivitat les entrevistes que es realitzin en el marc de l'expedient administratiu mitjançant incorporació de mitjans tecnològics (com gravacions de les entrevistes).

- Ampliar la possibilitat de la justícia gratuïta a la fase administrativa de l'expedient de desemparament.
- Valorar la possibilitat d'incorporar ADR'S en algunes situacions.

Es proposa poder arribar a consens entre els col·lectius presents per poder abordar algunes millores per avançar.

Finalitzada l'exposició es dona pas a les intervencions de les persones assistents per aportar les seves opinions i reflexions.

Marta Martínez:

Proposa establir un full de ruta tenint en compte que hi ha competències estatals i autonòmiques.

Per una banda, proposa realitzar una proposta de reformes al Conseller de Justícia de Catalunya per presentar a Madrid per proposar una modificació de la Llei d'Enjudiciament Civil, el procediment verbal i els art. 779 i següents ja que no són prou àgils per a desvirtuar una mesura adoptada en contra dels progenitors.

També hi ha una competència exclusiva de la Generalitat per a poder introduir els ADR en el procediment.

Francisco J. Tabuenca:

Veu molt convenient diferenciar les competències estatals de les autonòmiques i proposa centrar els esforços en aquelles mesures que es poden assolir en el curt i mig termini i fa la pregunta: "Quines mesures més immediates podem concretar en les quals podem incidir?" en tot cas, comenta que les mesures necessitaran un consens molt ampli entre tots els actors implicats.

Judit Monje :

Hi ha consens entre el Departament de Justícia i l'advocacia que l'AJG es pot atorgar en certs moments del procediment. En la sol·licitud de nous mòduls d'AJG ja s'ha afegit la possibilitat de l'obtenir assistència lletrada en la fase administrativa de l'expedient de desemparament en moments concrets.

En relació a l'assistència lletrada es planteja:

- Possibilitat que l'infant disposi de defensa lletrada. S'hauria de tenir en compte la figura del defensor judicial i del procurador de menors que creu que és una figura que s'hauria d'analitzar.

- Que sigui possible en un moment previ així com en la fase d'oposició a les mesures de desemparament. Que la entitat competent en protecció de la infància també hi sigui present, cal fixar un moment d'inici de la assistència lletrada a definir conjuntament amb l'entitat competent en matèria de protecció

Marc Cerón:

Comenta que l'interlocutor on portar les propostes que sorgeixin del debat és el Govern de la Generalitat, juntament amb els departaments implicats.

Anna Piferrer:

Tot i que actualment els infants puguin demanar un defensor judicial en molts pocs casos es concreta la seva intervenció. A la sindicatura es reben moltes queixes en aquest sentit.

Sira Alexia Bella Martí:

Des de la recent reestructuració de la DPPIA s'han posat sobre la taula tots els temes comentats anteriorment i s'hi està treballant, també el de la figura del procurador per desenvolupar el decret que el regula.

Eva Noguera:

Li sembla bé que hi hagi una figura que garanteix els drets dels menors i afegeix que creu que aquesta figura treuria molta pressió als Equips d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (EAIA) ja que la darrera decisió en el procés de desemparament no recauria en els equips tècnics.

Destaca la importància dels tempos en la vida dels infants, un tema essencial que creu que s'ha de tenir en compte. Comenta que els equips tècnics tenen 6 mesos per a realitzar l'informe sobre un menor i centra la reflexió en el fet que si la decisió passa a ser judicial no pot suposar allargar els **temps** ja que va en perjudici del menor que està en el procediment. Si les mesures de protecció tarden molt a aplicar-se, hi ha la possibilitat que superada certa edat ja no hi ha possibilitat de restauració i protecció i el desenvolupament de l'infant quedi marcat per sempre.

Comenta que hi ha d'haver una estratègia essencial de reforçar els equips de serveis socials que tracten amb menors en situació de risc. La justícia restaurativa és un recurs a tenir en compte, establir mesures alternatives i restauratives és un element de canvi i positiu en les famílies i que eviti la judicialització.

Angeles Montoya:

El control administratiu ha suposat el creixement de la institucionalització dels menors. El sistema necessita una reforma i Catalunya ha de liderar el canvi en aquesta matèria.

S'hauria de modificar el sistema i Catalunya té les competències per fer-ho en prou àmbits. La mediació o els ADR es podrien introduir així com en l'establiment de visites amb les famílies d'acollida.

Es passen a discutir diferents temes:

- La importància d'escoltar els infants en qualsevol queixa que puguin tenir, d'informar-los sobre els procediments a seguir i les conseqüències dels mateixos. Actualment els mecanismes per a assegurar aquest dret no s'estan utilitzant.
- El procés de desemparament és administratiu, el procurador seria una bona opció a desenvolupar en tot el procés de tutela, no només en el procés de desemparament sinó també en el seguiment posterior de l'actuació de l'administració ja que el Ministeri Fiscal no pot abastar tots els casos.
- Es considera que quan s'adopten mesures provisionals i fan que el menor marxi a un centre o residència, no hi ha un procediment contradictori, l'adopció de les mesures es basa en informes de professionals que poden haver tingut poc contacte amb el menor, mentre que l'advocat, per exemple, de la família no pot aportar els informes que tenen els progenitors. L'administració instrueix, sentència i executa en 3-4 dies mentre que si i s'ha d'anar a un procediment judicial d'oposició de les mesures provisionals i després presentar una demanda de judici verbal contra l'oposició de les mesures definitives, un jutge pot tardar entre 7-8 mesos a resoldre.
- Hi ha un debat sobre si la figura que ha de garantir els drets dels infants ha de ser una figura única i d'un lletrat. Hi ha qui considera que s'hauria de crear una única figura que representés i defensés el menor que hauria d'intervenir en tot el procediment administratiu i judicial i que intervindria a partir de la declaració de risc del menor. Hi ha qui considera que el lletrat o lletrada s'hauria de centrar estrictament en la defensa jurídica i que la figura addicional d'un facilitador seria qui millor podria fer entendre al menor l'objectiu i les conseqüències del procediment.
- Es comenta que en altres països de la UE el sistema de protecció del menor és judicial mentre que aquí és administratiu i es planteja que segurament el més convenient seria instaurar un sistema híbrid i canviar l'estructura de presa de decisions: que la investigació la realitzés l'administració i la decisió fos judicial.

- Es comenta que la Llei d'infància de Catalunya permetria l'espai per fer un protocol d'actuació amb tot els operadors i que es pugui aplicar a curt termini. Es considera que un lletrat hi ha de ser present en el procediment ja que només d'advocacia pot defensar els drets de les persones. Es parla, per exemple, de la llei de suport a la discapacitat on existeix la figura d'un facilitador i un lletrat. Es comenta com a exemple que en els procediments de filiació el jutge el primer que fa es nomenar un defensor. I s'insisteix sobre el fet que el menor hauria de poder gaudir d'una defensa lletrada independentment que no la demani.
- S'ha de promoure les famílies acollidores, hi ha una mancança, tot i que també es recalca que les mesures han de ser adequades per cada situació. Una família d'acollida no és la solució en tots els casos ja que en alguns d'ells no és fàcil coordinar la família acollidora amb les particularitats de les famílies d'origen.
- S'ha de posar més recursos en el treball previ i dotar de més recursos als serveis socials. Tanmateix, hi ha un acord en que hi hauria d'haver una intervenció prèvia del lletrat a l'establiment de les mesures de desemparament. Si s'arriba a la judicialització, el procediment hauria de ser àgil.
- Es veu molt convenient d'elaborar un **protocol preventiu i de protecció del menor** amb tots els operadors i entitats que tracten amb infants en situació de vulnerabilitat per a veure com actuar quan es detecta un situació de risc. El protocol hauria d'incloure la figura d'un lletrat que garanteixi els drets del menor que podria interactuar amb una figura facilitadora que assegurés la comprensió del procediment i les seves conseqüències al menor.

S'ha de convidar a participar en l'elaboració d'aquest protocol a MMEE.

PROPERES ACCIONS:

- Es proposa que el CICAC faci arribar l'acta de la reunió a les persones assistents.
- Es proposa que el CICAC redacti un protocol (un document de treball inicial) de protecció dels infants que serveixi de base per començar a treballar conjuntament amb tots els operadors i professionals que intervenen.

La reunió finalitza a les sis de la tarda.